

Gyorsan vagy alaposan?

A várvédők reményei

— Csak fényképezőgéppel a nyakamban érezném magam igazán otthon a Várban — így az egyik véglet. Míg a másik: akkor sem cserélném el a szoba-konyha vári lakásomat, ha egy összkömförtes, háromszobásat adnának érte. E két szélsőséges vélemény között persze jónéhány árnyalat van, mindenesetre kifejeznek kétfajta életérzést.

A budai vár a főváros egyik nevezetessége és palotástul, mindenestül védett műemléki terület. A közfigyelem hajlamos csupán a vásárnap délutáni séták és a külföldiek véleménye alapján megítélni, pedig a vár négy és félezer ember lakóhelye is.

Ez a közszégyeni lélekszám azzal büszkélkedhet, hogy hét múzeum, színház, cukrászdák, bárók, vagyis egy városnyi szórakozóhely veszi körül. Ugyanakkor lakói képtelenek a közelben tisztességesen vásárolni, vagy helyben javíttatni ezt-azt. A házak ma már többnyire szépek. Kívülről. A lakások állapota viszont kevésbé megnyugtató.

Elhanyagolt karbantartás

1945 után a vár romjaival töltötték fel a Vérmezőt. Aztán hozzálltak a helyreállításához, bár akadtak, akik dózerrel kívánták megoldani a kérdést. Sok-sok milliót fordítottak már eddig is a palota és a többi műemlék renoválására, sőt a barokkos stílusú lakónegyedre is jutott némi pénz. A következő években úgy hírlik, elkezdik a lakóházak felújítását. Még sok ugyan az ellentmondó információ, de a Vár lakói reménykednek. Az itteniek persze szívesen látják, ha a műemlékeken dolgoznak az építők, ám az évek óta elterjedt hír alapján már a renoválásra is nagyon várnak.

A több mint tíz esztendeje alakult várbarátok körének klubestjein is eltolódott a hangsúly az általános kultúrtörténet felé. Dr. Liska Béla, a kör lelkes szervezője szerint kifogytak a helyi témákból, meg aztán a szorosan vett vári kérdésekre sem kaptak mindig választ, gyakran hitegettek őket. A lakóházak felújítása azonban ismét a várfalon belüli gondokra tereli a figyelmet.

Dragonits Tamás, a VÁTI műemléktervezési irodájának vezetője az Ybl-díjat a vár helyreállításában való részvétele miatt kapta. 1949-től 58-ig csak a Várban dolgozott. Most egy ideje ismét jelentős feladatokat kapott itt. Bár a tervek szerint öt éven belül befejeződik a vári lakónegyed felújítása, a mérnök megjegyzi:

— A várható nagy felújítás miatt az épületek karbantartását eddig elhanyagolták. Már hosszabb ideje kevés pénzt kapott a vár. A műszaki egyetem készített terveket külső munkákról, a szigetelésről, a tetőről. De ezen túl az egyes épületekre egyedi helyreállítási tervek is szükségesek. Ezeknél lehetőség szerint figyelembe vesszük, hogy korábban ki foglalkoztak az épületekkel, és ha mód van rá, ők kapják meg most is a feladatokat. A felújítás során az épületeknél szeretnék elvégezni mindazt, ami a lakások nedvességének megszüntetéséhez szükséges. Emellett az IKV ellátja a régóta esedékes karbantartási munkákat is. Rendbehozzák a homlokzatokat, a kapualjakat, a lépcsőházakat és az udvarburkolatokat.

— Mindez elegendő?

— Kétféle szemlélet van. Az egyik szerint 1984 végéig be kell fejezni a házak felújítását, a másik szerint pedig a felújítás lassabb ütemben haladna, de nemcsak a házakra terjedne ki. Jelenleg az előbbi program szerint

dolgozunk. Kérdés, hogy ezek után valóban elérjük-e azt a célt, hogy a mintegy 25 éves felújítási cikluson belül megfelelő állapotok maradjanak majd a lakónegyedben.

— Mi erről a véleménye?

— A karbantartás sokéves késésben van. Eldönteni, hogy lenyúlunk-e a bajok gyökeréig. A Várban rosszak a közművek. A földszinti lakások és a homlokzatok vízesedésének az elhanyagolt csatornázás az oka, és az, hogy az emeleti lakások vezetékei sem jók. A föld alatt is rendet kell teremtenünk. Ez ugyan nem látványos munka, de a bajok gyökereit vágja el. Az a 470 millió, amit a rekonstrukcióra fordíthatunk, előreláthatólag elég lenne a házakra, csak hogy a programban nem szerepel az alapvezetékek cseréje. Ez pedig lényeges volna. Azt hiszem, érdemes lenne megfontolni, hogy a pénzből nem kellene-e ezeket az alapvető bajokat megszüntetni, még annak az árán is, hogy a tervezett határidőre nem készül el az egész felújítás.

— Milyen ütem szerint dolgoznak?

— Először az Országház utca páratlan oldala, Szentháromság tér, Babits sétány, Bécsi kapu által határolt terület, majd az Országház utca páros oldala, Szentháromság tér, Bástya sétány és Kapisztrán tér által közrefogott terület és végül a Szentháromság tértől délre eső épületek kerülnek sorra.

— Milyen állapotban vannak a lakások?

— A legrosszabbul az északi rész nézi ki. A korábbi helyreállítás az ötvenes években a vár másik részén kezdődött, és mire befejezték, elfogyott az erő. Itt még olyan épületek is vannak, amelyek a háború óta soha nem voltak felújítva. Sok a komfort nélküli és alkalmatlan lakás. Mintegy húsz lakás megszüntetésével alaprajzilag megfelelő állapotot lehetne teremteni. A legtöbb panasz a nedvesség, a beázások, a vakolathullás és az ajtók-ablakok rossz záródása miatt van.

A kevesebb több lenne

— Mint tanácsstag, nyilván nemcsak műszaki ügyekkel keresik meg.

— Hiányoznak a kis üzletek, a műhelyek. A Közért például évtizedes gond. Terveztünk ugyan nagyobbakat, de nincs pénz a bővítésre. A Vár korábbi terveiben több szolgáltató létesítmény is szerepelt, ám most már késő. Az egész Várban mindössze egy foghíj van, a Fortuna utca 18. A másik, a Dísz téren, amerikai tulajdon. Pedig kellene több olcsóbb étterem és kis üzlet.

— Van még egy rom a Várban: a Magdolna templom. Mi lesz vele?

— A sokadik terv készült el vele kapcsolatban, de nem tudok róla, hogy napirenden lenne.

— Úgy érzi, jó kezekben van a Vár ügye?

— Úgy vélem, egyáltalán nincs kézbén. Szükség lenne egy kormánybiztosnak megfelelő személyiségre. Jelenleg úgy néz ki, hogy az I. kerületi Tanács, a Fővárosi Tanács, az Országos Műemléki Felügyelőség, továbbá azok a közületek, akiknek a Várban épületük van, a magánlakások tulajdonosai és az Ingatlankezelő Vállalat (felügyeleti szerve a XII. kerületi Tanács), valamint a kulturális tárca a gazdája a Várnak. Ez egy kicsit sok ahhoz, hogy megnyugtatónak mondjam a helyzetet. Az is igaz viszont — bár ez nem vigasztal —, hogy a várfalakon kívül még rosszabb a házak állapota.

Ács György